

BEROEMDE SCHILDER WAS MEERMAALS TE GAST OP KOMMERRUST

Rembrandt in Naarden

Rembrandt van Rijn was verscheidene malen te gast op het landgoed Kommerrust in Naarden. Dit landgoed was eigendom van Johannes Uitenbogaert, de belastingontvanger van de Staten Generaal voor de provincie Noord-Holland en ontvanger der landsmiddelen van Amsterdam, Naarden en Muiden. Hieronder meer over Kommerrust en de relatie tussen Rembrandt en Uitenbogaert.

Kommerrust

In 1644 kocht de Amsterdammer Uitenbogaert de hofstede Kommerrust op een terrein van maar liefst 70 hectare ten zuidoosten van Naarden, ten westen van het terrein waarop nu de villa Flevorama staat. Hij liet nabij de hofstede een prachtig buitenhuis bouwen en kreeg van het gemeentebestuur van Naarden dezelfde rechten als de erfgooiers, waardoor hij in het hele Gooi mocht jagen. We krijgen een mooi beeld van Kommerrust in een gedicht van de Amsterdamse dichter en toneelschrijver

■ Uitenbogaert als belastingontvanger, ets van Rembrandt uit 1639.

Jan Vos (1610-1667). Hij roemt het huis en de fraaie tuin, die naar de smaak van de Renaissance symmetrisch was aangelegd.

Gasten

Jan Vos was een van de vele gasten die Uitenbogaert 's zomers op Kommerrust ontving. Naast Vos waren dat onder meer de schilders Rembrandt van Rijn, Ferdinand Bol en Govert Flinck en de Haagse topambtenaar Constantijn Huygens, die verschillende gedichten over Kommerrust schreef. Bovendien waren Uitenbogaerts burens in Naarden allemaal Amsterdammers: zijn Amsterdamse buurman Andries de Graeff bezat landgoed Oud Naarden, Jan Hinlopen landgoed Oud Bussem en Johannes van Rensselaar landgoed Crailo.

Rembrandt

Rembrandt was een leeftijdgenoot van Uitenbogaert en tevens diens buurman in Amsterdam: het huis dat Rembrandt in 1639 kocht, het huidige Rembrandthuis, lag maar vijf huizen verwijderd van het huis De Zilveren Doornenkroon aan de Sint Anthoniebreestraat, dat Uitenbogaert destijds bewoonde. Al voor 1639 bewees Uitenbogaert Rembrandt een vriendendienst. Stadhouder Frederik Hendrik had in 1632 bij Rembrandt enkele schilderijen over het lijden van Christus besteld, maar nadat de eerste twee waren afgeleverd, bleef de betaling uit. Uitenbogaert bracht Rembrandt in contact met Constantijn Huygens, de secretaris van Frederik Hendrik, en gaf Huygens geheime informatie over Frederik Hendriks banksaldo. Spoedig daarna kreeg Rembrandt zijn geld.

■ Vermoedelijk hofstede Kommerrust, penseeltekening van Willem Akersloot (1600-1661).

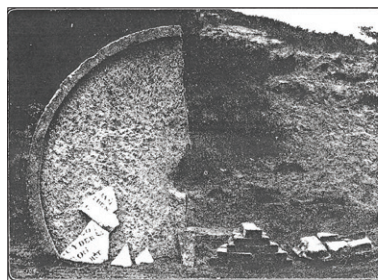
Wellicht als dank maakte Rembrandt in 1639 een ets voor Uitenbogaert. Op die ets zit de rijk geklede Uitenbogaert de ontvangsten te registreren. Door de halfopen deur linksachter komen belastingplichtigen deemoedig hun belasting betalen in zakken met

Uitenbogaert bewees Rembrandt een vriendendienst

kopergeld. Rechts van hem krijgt een geknielde jongeman een zak geld. Een fraaie verbeelding. De werkelijkheid was anders. De belastingen waren in die tijd voornamelijk accijnzen en die waren door de hoge kosten van de oorlog tegen Spanje in Amsterdam wel tot 50% opgelopen. Ze werden uiteraard niet door de ontvanger persoonlijk geïnd.

Tafelberg

Uitenbogaert ging vaak wandelen en soms ook jagen met zijn gasten. Hij installeerde op de Kooltjesberg bij Blaricum een vierkante tafel met een stenen blad, waarin rond zijn wapenschild nauwkeurig de richting van verscheidene plaatsen was gegraveerd. Deze tafel zorgde ervoor dat de berg al spoedig als de Tafelberg werd aangeduid. Een eeuw later verving de Amsterdamse burgemeester Hendrik Bicker, die in 's-Graveland het

■ De restanten van de ronde en van de vierkante tafel (foto's: het tijdschrift De Prins, 1915).

met een marmeren blad, die voorkomt op een bekende pentekening van Jacob Cats uit 1795.

Kommerrust nu

Na de dood van Uitenbogaert bleven zijn nazaten nog tot 1759 in bezit van Kommerrust. Daarna werden het buitenhuis en de boerderij al gauw afgebroken, omdat een groot deel van het terrein van Kommerrust moest worden afgezaagd om de schootsvelden van Naarden vrij te maken. Nabij de Bollelaan werd daarna een nieuwe boerderij gebouwd, die door het oorlogsgeweld bij de belegering van Naarden in 1814 werd verwoest. Hij werd door de nieuwe eigenaar J.P. van Rossum herbouwd, maar ging in 1941 helaas in vlammen op. Het laatste stuk van landgoed Kommerrust

■ De plek van het laatste stuk van Kommerrust.

■ De ronde tafel van Bicker op een aquarel van Jacob Cats uit 1780.

landgoed Hilverbeek en de boerderij Stoffbergen had gekocht, deze tafel door een ronde tafel

(slechts 2,7 hectare) is sinds kort in bezit van het Goois Natuurreservaat. Het is vrij toegankelijk.

Bronnen:

H.G.J. Rigter, 'Landgoederen ten oosten van de Vesting Naarden' in: Tussen Vecht en Eem, 7e jaargang, nr. 2 (1989); S.A.C. Dudok van Heel, 'Mr Joannes Wtenbogaert (1608-1680), een man uit Remonstrants Milieu en Rembrandt van Rijn' in: 70e Jaarboek Amsterdam, Amsterdam, 1978

Eric Bor

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Schaatsen

Gebreide kousen, hoeden en mantelpakjes. Op bijgaande foto van ca. 1930 wordt er heerlijk geschaatst in Naarden. Zal het er deze winter weer van komen?

FOTO EN TEKST: STREEKARCHIEF GOOISE MEREN